MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
LINO FARRUGIA SACCO

Seduta tat-22 ta' April, 2009

Citazzjoni Numru. 733/2008

Mario Gauci u Jacqueline mart Carmel Bugeja, f'isimhom u ghan-nom ta' l-assenti huhom Jerry Gauci in forza ta' prokura datata 30 ta' Gunju 2008, ilkoll ahwa Gauci
vs
Marius Micallef u martu Carmela Micallef ghal kull interess li jista' jkollha

Il-Qorti,

A. RIKORS:
Rat ir-rikors ta' Marius Micallef tad-19 ta' Dicembru 2008 li bih espona:

Illi hu gie notifikat bir-rikors promotur fit-tlieta (3) ta' Ottubru tas-sena elfejn u tmienja (2008), fil-mument meta huwa kien marid serjament, u tant hu hekk illi fil-wiehed u ghoxrin (21) ta' Ottubru huwa ttiehed l-isptar fejn dam sa l-erbgha (4) ta' Novembru dana bhal ma jirrizulta mic-certifikati annessi mar-rikors, Dok A u Dok B.

Illi minhabba dan, anqas seta’ jattenti l-Qorti u jinforma li huwa ma kellux mezzi sabiex jinkariga avukat u kien ser jitlob ghal ghajnuna ta’ avukat minn fuq l-elenku;

Illi kif hu kien gie f’siktu, huwa inizja l-proceduri sabiex huwa jkun ammess ghall-beneficcju ta’ l-ghajnuna legali;

Illi din l-Onorabbli Qorti laqghet it-talba tieghu u Dr. Valentino gie assenjat bhala avukat, u giet nominata wkoll il-PL Doreen Aquilina.

Illi l-intimat mar ikellem lill-avukat sotto-firmat nhar is-sittax (16) ta’ Dicembru elfejn u tmienja (2008) meta t-terminu ghall-presentata tar-risposta kien skada, u konsegwentement l-intimat jinstab kontumaci;

Illi bhal ma gie ritenut “……. Il-Qorti tqis l-istitut tal-kontumacja bhala mizura ta’ natura punittiva, necessarja biex tassigura serjeta` fil-procedura u r-rispett dovut lejn l-atti emessi mill-Qorti. Mill-banda l-ohra proprju minhabba s-sanzjoni spiss irriversibbli li timporta, ir-rigorozita` tal-procedura ghandha tigi applikata u interpretata b’mod restrittiv, fis-sens li fejn il-Qorti tkun sodisfatta li ma kien hemm l-ebda nuqqas da parti tal-persuna notifikata li jista’ jammonata ghall-culpa.” [Qorti ta’ l-Appell Superjuri, 28 ta’ Jannar 2005, Noel Calleja et vs Middlesea Valletta Life Assurance Co Ltd.]

Illi l-Qrati taghna iddecidew li r-rigorozita` tal-procedura ghandha tigi mitigata fis-sens li fejn il-Qorti tkun sodisfatt li ma kien hemm ebda nuqqas volut min-naha tal-persuna mharrka li jista’ jammonta ghal htija, m’ghandu jkun hemm l-ebda diffikulta` li l-kontumacja titqies bhala wahda gustifikata.” [Qorti ta’ l-Appell Superjuri, 28 ta’ Jannar 2005, Noel Calleja et vs Middlesea Valletta Life Assurance Co Ltd. supra]

Illi hawn gie rilevat illi ma kien hemm l-ebda nuqqas volut min-naha ta’ l-intimat li jista’ jammonta ghal htija, u ghalhekk ma ghandux ibati s-sanzjoni rigoruza li jgib maghha l-istitut tal-kontumacja u dana fl-ahjar interess ta’ l-amministrazzjoini tal-gustizzja. Dana peress illi fl-ewwel

lok huwa affett minn marda terminali, u fil-mument tan-notifika kien marid serjament, f'tali mod illi kien preluz li johrog mid-dar u ghamel perjodu rikoverat fl-isptar, u di piu`, il-procedura sabiex jigi ammess ghall-beneficcju ta' l-ghajnuna legali kellha tiehu z-zmien taghha.

Ghaldaqstant l-intimat talab lil din il-Qorti takkordalu l-fakulta` li jippresenta l-eccezzjonijiet fil-forma li trid il-ligi u dan taht kull provvediment illi din il-Qorti jidrilha xierqa u opportuna fic-cirkostanzi.

Anness mar-rikors huwa certifikat ta' Mount Carmel Hospital li jiccertifika: *"This is to certify that the above mentioned was admitted to MCH on 21/10/2008. He was discharged on 4/11/2008"*.

B. RISPOSTA:

Rat ir-risposta ta' Mario Gauci et (rikorrenti fil-kawza) li biha esponew:

Illi dwar it-talba tal-konvenut kif kontenuta fir-rikors odjern, gie umilment rilevat illi minn meta l-konvenut ircieva r-rikors guramentat promotur (fit-3 ta' Ottubru 2008) sa meta gie ammess u rikoverat l-isptar (fil-21 ta' Ottubru 2008), ghaddew aktar minn gimghatejn; illi f' dan iz-zmien il-konvenut kellu l-liberta' kollha li javvicina avukat ta' fidjucja tieghu, jew jibda l-process imsemmi ghall-ghajnuna legali, izda naqas li jaghmel dan.

Illi ghalhekk ir-rikorrenti huma ta' l-umli fehma li t-talba tal-konvenut ghandha tigi respinta.

Rat l-atti kollha tal-kawza.

Semghet l-abili difensuri.

Ikkunsidrat

C. KUNSIDERAZZJONIJIET:

Ikkunsidrat li l-principji li jirregolaw il-materja ta' gustifikazzjoni tal-kontumacja ilhom migbura sa mill-1937 mill-Qorti ta' l-Appell fil-kawza **Vittorio Cassar vs**

Carmelo Vassallo [XXIX-I-1581], liema principji baqghu jigu applikati regolarment f'kawzi sussegwenti b'tali mod li ffurmaw gurisprudenza cara u inekwivoka.

Inoltre fis-sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Civili tas-27 ta' Frar 1995 fl-ismijiet **Joseph Naudi Montalto noe vs Emmanuel Xuereb** saret referenza esplicita ghat-tmien principji s-segwenti:

1. Il-kontumacja ma tistax tigi ritenuta gustifikata jekk kienet volontarja;

2. Anqas tista' tigi gustifikata jekk kienet almenu kolpuza;

3. Biex ikun hemm lok ghal gustifikazzjoni hemm bzonn li tigi pruvata kawza gusta;

4. Dina l-kawza gusta ghandha tkun tikkonsisti f'impediment legittimu;

5. L-impediment, biex ikun legittimu, ghandu jkun indipendenti mill-volonta` tal-kontumaci;

6. L-izball mhux impediment legittimu jekk ma jkunx zball invincibbli ghaliex jekk ikun vincibbli, allura jigi ekwiparat ghall-kolpa;

7. Dan l-impediment legittimu jista' jkun, kif intqal *una necessita` impellente di chiamata ad altri doveri imprescindibili*;

8. L-impossibilita` li wiehed jidher ghas-subizzjoni jew almenu d-diffikulta` gravi, biex tista' tikkostitwixxi impediment legittimu ghandha tkun fizika u eccezzjonalment biss tista' tkun morali;

Gie deciz mill-Qorti tal-Kummerc – Imh. J. Herrera – fis-7 ta' Frar 1983 illi l-kontumacja ma tistax tkun ritenuta gustifikata meta tkun kolpuza.

L-agir ta’ persuna li thalli citazzjoni kummercjali fil-pussess taghha u maghmula kontriha ghal fuq minn xahar ghandu jkun kunsidrat bhala agir kolpevolissimu.

Il-kontumacja u d-decizjoni ta' kwistjoni jekk hux kontumaci konvenut jew le trid tkun deciza permezz ta' sentenza in parte seduta stante u mhux kameralment.

Ukoll fis-sentenza tal-Qorti tal-Appell tas-16 ta’ Frar 1996 fl-ismijiet **Carmelo Bugeja vs Mary xebba Farrugia** gie ritenut hekk:
“Diversi kienu d-decizjonijiet ta’ dawn il-Qrati in materja ta’ kontumacja u l-gustfikazzjoni o meno taghha. Peress li kull kaz hafna drabi jipprospetta fattispecje differenti, id-decizjonijiet mhumiex ghal kollox uniformi, fis-sens li hemm xi whud minnhom li adottaw linja rigida mentri ohrajn kienu izjed flessibli u liberali. Din il-Qorti jidhrilha li meta l-ligi stess ipprefiggiet terminu preciz u relattivament twil – ghoxrin jum – m’ ghandhiex tammetti li, jekk mhux ghal xi raguni gravi jew eccezzjonali, testendi dan il-perjodu jew tinnewtralizzah bl-ammissjoni ta’ eccezzjonijiet – wara l-gheluq tieghu. Huwa minnu li l-ligi stess taghti tali diskrezzjoni lill-Qorti imma huwa appuntu ghal din ir-raguni li l-gudikant ghandu jezercita tali diskrezzjoni b’mod xieraq u meqjus. Fil-kaz prezenti l-agir tal-appellant kien kolpuz u jekk il-Qorti kellha tammetti tali agir ghall-fini ta’ gustifikazzjoni ta’ stat ta’ kontumacja, allura ftit jibqa’ jaghmel sens dak li jesigi l-Kodici tal-Procedura. Huwa principju assodat minn sensiela ta’ decizjonijiet li l-kontumacja ma tistax titqies gustifikata meta din hija kolpuza. Dejjem kien ritenut li m’ghandux ikun hemm negligenza jew htija tal-parti, ghax allura minflok il-prova tal-kawza gusta jkun hemm il-culpa u f’dak il-kaz il-persuna ma tkunx tista’ tilmenta minn xejn ghax ***qui culpa sua damnum sentit non videtur damnum sentire***. L-appellanti agixxiet negligentement u trid tissubixxi l-konsegwenzi tal-agir taghha.” Ara wkoll **Simonds Farsons Cisk Limited vs Saviour Deguara** deciza fid-19 ta’ Mejju 1997 mill-Prim’ Awla tal-Qorti Civili – Imh. N. Arrigo.

Fil-kawza fl-ismijiet **Pauline Caruana et vs Spiro Mangion et** [Citazz. Nru: 44/97] fl-21 ta' Jannar 1998 – Imh N Arrigo intqal:
"L-istituzzjoni tal-kontumacja ghalkemm ghadha tifforma parti mill-ordinament guridiku taghna, qed tigi interpretata b'mod illi aktar jirrifletti d-dritt ta' kull individwu li jkollu smiegh xieraq quddiem tribunal indipendenti fejn jista' jressaq il-provi w id-difiza tieghu."

B'hekk gie stabbilit fil-gurisprudenza taghna, illi l-kontumacja trid tkun volontarja u kolpuza u li ghaliha ma jkunx hemm kawza gusta **Paul Grixti vs Direttur tax-Xogholijiet Pubblici** - Qorti ta' l-Appell [Sede Kummercjali] - 15/12/1975.

Fil-kawza **Falzon George vs Connie Camilleri** deciza fit-30 ta' Jannar 1998 mill-Prim' Awla Qorti Civili – Imh. N. Arrigo il-Qorti hasset li ghall-kontumacja jista' jkun hemm rimedju billi l-konvenut jitlob li jithalla jissana l-kontumacja tieghu bil-konsegwenza li jithalla jressaq tard l-eccezzjonijiet tieghu wara li l-Qorti taccetta r-raguni ghala baqa' kontumaci. F' dak il-kaz il-kontumacja giet gustifikata ghax matul l-ghoxrin jum il-konvenuta kienet marida.

Fil-kawza fl-ismijiet **Tabone Computer Centre Limited vs Continental Cars Limited** deciza mill-Prim' Awla tal-Qorti Civili fis-6 ta' Ottubru 1999 – Imh. R. Pace, intqal li l-kontumacja gustifikata minkejja li l-karti waslu ghand is-segretarja personali tal-Managing Director. Ara wkoll f' dan is-sens **Michael Philippov et vs Paul Stoner et** deciza mill-Prim' Awla tal-Qorti Civili fid-9 ta' Dicembru 1988 – Imh. R. Pace.

Ukoll fil-kawza fl-ismijiet **Reverendu Dun Mikiel Degiovanni vs Doris Cossai** deciza fis-6 ta' Ottubru 2000 mill-Qorti tal-Appell Civili Superjuri [LXXXIV-II-892] gie ritenut li fil-kaz taht ezami ma kenitx tokkorri dik il-kontumelja razenti d-disprezz li tintitolaha li tibqa' tqis lill-konvenuta kontumaci f'dan il-process. Hasset li l-istitut tal-kontumacja huwa bazat fuq il-presuppost illi l-konvenut, bin-nuqqas tieghu wera kontumelja u dispett

ghas-sejha tal-Qorti, meta huwa gie konvenut bl-avviz, citazzjoni, rikors, libell jew petizzjoni. U hija din id-dizubbidjenza animata psikologikament b'dawk il-fatturi ta' kontumelja u dispett, li l-ligi trid tirreprimi u tippunixxi, in kwantu kontumacja bhal dik hi element ta’ disordni socjali.

Ghalhekk meta kwalsiasi Qorti tigi konfrontata b'kontumacja formali u ma jkollhiex ukoll il-konvinzjoni certa u soda ta’ dan l-aspett negattiv tan-nuqqas tal-konvenuta, allura jkun jehtieg ezami ulterjuri tal-fatturi l-ohra necessarji biex dik il-konvinzjoni tigi furmata. U hekk titlob ir-raguni guridika ta' sitwazzjoni fejn il-konvenut se jigi kundannat fl-assenza ta' difiza.

D. KONKLUZJONIJIET:

Il-konvenut ipprova jiggustifika l-kontumacja fuq il-fatt li kien gie rikoverat fl-isptar Monte Carmeli bejn il-21 ta’ Ottubru 2008 u l-4 ta’ Novembru 2008. Jirrizulta wkoll li l-intimat ircieva r-rikors guramentat promotur fit-3 ta’ Ottubru 2008. Matul dan iz-zmien kollu bejn it-3 ta’ Ottubru u l-21 ta’ Ottubru, il-Qorti certament tifhem li s-sahha ta’ l-intimat ma kenitx wahda mill-ahjar. Jirrizulta li fl-14 ta’ Ottubru 2008 l-intimat kien kellem lil Dr. Mifsud (fol 19 u 20), u minn dan jidher car kemm l-intimat kien fehem dak li qed jigri. Tifhem ukoll il-Qorti li bejn l-14 ta’ Ottubru u l-21 ta’ Ottubru, il-gimgha ta’ qabel ma gie rikoverat, kien ferm difficli ghall-intimat li jiehu hsieb ta’ risposta ghar-rikors guramentat. Izda l-intimat ma ghamel xejn ghalkemm notifikat u hareg mill-isptar mill-4 ta’ Novembru 2008 sa meta gie intavolat ir-rikors tad-19 ta’ Dicembru 2008. Dan halla xahar u nofs jghaddu minghajr ma ghamel xejn biex jiggustifika l-kontumacja tieghu.

Fil-fehma ta’ din il-Qorti l-agir ta’ l-intimat kien wiehed volontarju u anke kolpuz. Anqas ma tista’ tigi ippruvata kawza gusta li ghal xahar u nofs wara li hareg mill-isptar ma ghamel xejn dwar dan. Dwar il-kwistjoni jekk l-impediment hux legittimu, meta hareg mill-isptar ovvjament li t-tobba iddecidew li johrog minhabba li

hassew li sahhtu regghet kienet ghan-normal u ma kien hemm ebda impediment fuq il-volonta ta' l-intimat.

Certament li fil-kaz in ezami, il-Qorti kif presjeduta ma thossx li ghandha tiddipartixxi mill-insenjament moghti fil-kawzi l-ohra fuq citati oltre mijiet ta' kawzi ohra f' dan is-sens.

Ghalhekk ma thossx li l-intimat iggustifika l-kontumacja. Ghar-ragunijiet fuq imsemmija t-talba ta' l-intimat qed tigi michuda, bl-ispejjez kontra tieghu.

< Sentenza In Parte >

--------------------------------TMIEM--------------------------------